

Trykket i Aftenposten 7. januar 2009

Apokalypse i kunst og virkelighet

Av Petter Mejlænder

30. desember stengte Stenersenmuseet i Oslo dørene for den første offentlige visningen av hele Hariton Pushwagners hovedverk *Apokalypse*. I tre måneder var LNMs jubileumsutstilling *40/40* arena for kunstnerens skrekkinnjagende sivilisasjonssatire. Nå er vi med rå militaristisk og medial kraft kastet tilbake i virkelighetens apokalypse på Gazastripen. Satiren er nok en gang blitt virkelighet.

I lys av den historiske kunstbegivenheten visningen var og den uhyggelige aktualitet verket fortsatt har som samfunnskritikk er det relevant å spørre: Hvordan håndterte avisenes kunstkritikere den historiske visningen av Pushwagners hovedverk? De reagerte med samstemt taushet. Ikke en eneste refleksjon eller vurdering ble satt på trykk av landets største aviser. Aftenposten iberegnet.

Vi må helt til Adresseavisen i Trondheim for å finne en grundig aviskritikk. Der ble *Apokalypse* til gjengjeld sammenliknet med Picassos krigsmareritt *Guernica*. Intet mindre.

Jeg har vært så heldig å følge kunstneren Pushwagner tett det siste året, og er, i likhet med mange andre, ikke i tvil om at *Apokalypse* er ett av de sentrale verkene i forrige århundres norske kunstproduksjon.

Derfor gir behandlingen av *Apokalypse* også et interessant innspill til Aftenpostens debatt om norsk kunstkritikk. Pushwagner ble ikke bare et verdensnavn i 2008, han ble også hedret med Høstutstillingens ærespris, og han ble gjenstand for en voldsom interesse blant kunstinteresserte.

Oppsiktsvekkende mange skoleklasser og enkeltpersoner som besøkte LNMs jubileumsutstilling (som viste verk fra 40 kunstnere) kom ene og alene på grunn av Pushwagner.

I en slik situasjon er det relevant å stille spørsmålet: Er tausheten tilfeldig eller er den et uttrykk for en form for ignoranse eller maktdemonstrasjon? La meg si det sånn: Samstemt taushet er sjelden tilfeldig.

Pushwagner arbeidet med *Apokalypse* i over tjue år, fra 1973 til 1995. Bildene i serien har fortsatt en eksepsjonell utstråling og vitalitet. Detaljrikdommen overgår det meste av det vi har sett. Bare verket *Selvportrett*, som inngår i *Apokalypse*, består av flere enn tjue tusen tusjtegnete figurer. Nasjonalmuseets *Jobkill*, som er et annet av enkeltverkene i *Apokalypse*, representerer også en uhyggelig detaljrikdom.

Denne uke viser NRK Safari sitt halvtimes portrett av fenomenet Pushwagner. NRK minner oss på denne måten nok en gang om hans overraskende internasjonale gjennombrudd, som blant annet skyldtes visningen

av DELER av *Apokalypse* i Berlin, Paris og Sydney i fjor sommer. Mens Norges kunstelite altså holder munnen lukket når HELE *Apokalypse* vises offentlig for første gang overhodet.

Vi behøver ikke gå lenger enn til dagens førstesider for å forstå hvor sørgelig aktuelt verket *Apokalypse* er. Den israelske krigsmaskinens drap på barn, kvinner og andre hjelpeløst innesperrete sivilister på Gazastripen er som skåret ut av det militariserede destruksjonsvanviddet i Pushwagners *Apokalypse*.

De norske legene som syr sammen istykkersprengte barnekropper på Shifa-sykehuset i Gaza beskriver virkeligheten der som ”Hades”. Den siviliserte verden, vår verden, befinner seg altså fortsatt innenfor rammen av Pushwagners *Apokalypse*, der vi tydelig kan se hvordan automatmenneskene spidder barn på bajonetter, mens stridsvogner og bomber river i stykker flyktende sivilister.

I Pushwagners marerittversjon skjer det hele mens fiffen hygger seg og drikker årgangsvin på dekket til det største krigsinstrumentet av dem alle. Er det rart han blir ordløs når ha skal beskrive dette med ord? Men trenger vi å bli det?

Petter Mejlænder ga i 2008 ut boken Pushwagner.